

1. Manglende henvisning til sivilprosessuell forskning osv.

En lærebok har et helt annet format enn en akademisk avhandling. Forfatteren må holde seg innenfor et bestemt antall sider, og det er begrenset hvor dypt en slik fremstilling kan gå inn i problemene. Stort sett må en nøye seg med å peke på de sentrale problemstillingene og innen visse grenser begrunne hva som må antas å være den riktige løsningen.

Det finnes ingen norm – verken skriftlig eller tradisjonsbestemt – for hva en lærebok skal inneholde av litteraturhenvisninger. Det er betydelige variasjoner fra bok til bok, og valget er i stor grad overlatt til den enkelte forfatters skjønn. Etter min oppfatning skal en henvisning i en lærebok til primært dokumentere at det som hevdes i teksten, har støtte i lovforarbeider eller juridisk litteratur, og ikke er noe forfatteren selv har funnet på.

Fotnotene i en lærebok tar ikke sikte på å være «pensum» i den forstand at en forventer at studentene følger dem opp. Det samme gjelder «viktige forskningsartikler». Hvis det som står i disse artiklene, ikke har noen relevans for det som står i bokas tekst, er det ingen grunn til å vise til dem. Det fremheves f.eks. som en «feil» at det ikke finnes noen henvisning til Camilla Bernts artikkel i LoR 2011 s. 142. Denne gjelder noen helt spesielle varianter av flerpartsforhold i familiesaker. Noen plass i en lærebok har disse spørsmålene etter min oppfatning ikke.

Jeg minner avslutningsvis om uttalelsen fra h.r. dommer Jens Edvin Skoghøy i anledning Robberstads påstander om mangelfulle henvisninger i Backers Norsk sivilprosess. Han skrev:

«I en lærebok må den rettsdogmatiske fremstillingen nødvendigvis bli sammentrengt, og det blir et vurderings spørsmål om hvor mange kilder man skal vise til – særlig når det gjelder litteratur. De sentrale sivilprosessuelle emnene er blitt bearbeidet i litteratur og rettspraksis i over 100 år, og mye er etter hvert blitt alminnelig sivilprosessuelt «felleseie», som mange har bidratt til. Det sier seg selv at det innenfor rammen av en lærebok ikke er mulig – og heller ikke ønskelig – å vise til alle relevante kilder, og dette gjelder i særlig grad litteratur. På hvilke punkter det skal vises til annen litteratur, beror på et skjønn, og det valg Backer har gjort, ligger klart innenfor det akseptable.»

Disse uttalelsene er helt i samsvar med hva jeg selv mener. At det fremheves som en svakhet at utredningen om særdomstoler kikke er nevnt, viser klart hvor langt Astrup Hjort/Robberstad prøver å tøyne strikken for å finne «feil». Dette er ikke mer enn en utredning, og har foreløpig ikke resultert i noe som helst.

2. Manglende oppdatering av lovgivning

Jeg har funnet følgende feil /unøyaktigheter med hensyn til lovhenvisninger

(1) På s. 32 øverste avsn. er vist til jordskftel. kap. 3. Riktig henvisning skal være til kap. 6.

På s. 145, 3. avsn. i petit er det vist til jordskiftel. § 2, riktig henvisning skal være § 1-4.

Men det som står i teksten er innholdsmessig riktig på begge steder.

(2) På s. 164 avsn. 13.10 er det vist til gammel konfliktrådslov av 15.mars 1991 nr. 3. § 1.

Riktig henvisning skal være til ny konfliktrådslov av 20. juni 2014 nr. 49 § 1 (1). Også her er det som står i teksten innholdsmessig riktig – den nye loven har den samme regelen som den gamle.

(3) På s. 161 har jeg oversett at det nå der innført en ordning om at fraværdommer i forliksrådet nå kan angripes gjennom oppfriskning. Endringen ble først fremmet i en proposisjon av 6. april 2018. Proposisjonen hadde overskriften: «Prop. 62 L (2017-2018)

Endringer i domstoloven mv. (elektronisk kommunikasjon mv)». Proposisjonen er behandlet i forbindelse med spørsmålene omkring elektronisk kommunikasjon. Men det gikk meg rett og slett hus forbi at denne proposisjonen også inneholdt en regel om en endring i tvisteloven, som ikke hadde noe med elektronisk kommunikasjon å gjøre i det hele tatt.

3. «Innarbeide oppdateringer av relevant litteratur og eksempelvis bytte Bøhns kommentar til domstoloven med ny utgave i 2013, Jens Edvin Skoghøy Tvisteløsning (2014) med 3. utg. fra 2017 og Jørgen Aall (2. utg. fra 2007 med 5. utg. fra 2018 og Anne Robberstad 2015 med 4. utg. fra 2018. Det gjelder også mer perifer litteratur for studentene, eks. Bengt Lindell, Civilprocessen (2012) med ny utg. 2017, Peer Lorentzen, Den Europeiske Menneskerettighedskonvention (2004) med ny utgave 2011.»

Det er imidlertid ingen henvisning til Jørgen Aall, Rettsstat og menneskerettigheter i 4. utg., henvisningen forsvant med revisjonen. Bengt Lindell, Civilprocessen og Peer Lorentzen, Den europeiske Menneskerettighedskonvention er også såkalte «programhelter» – de er ved en forglemmelse blitt stående i litteraturlista bak i boka, men det er ingen henvisninger til dem i teksten.

Henvisningene til Anne Robberstad er til siste utg. fra 2018, i litteraturlista er derimot 3. utg. oppført. Det gjelder en del andre bøker også: Henvisningene til Backer, Barneloven i teksten er til siste utgave fra 2008, mens litteraturlista bak i boka viser til 1. utg. fra 1982. Det samme gjelder Danelius, Mänskliga rättigheter. Henvisningene i teksten er til siste utgave fra 2015, mens litteraturlista viser til 4. utg. fra 2012. Henvisningen til Skoghøy, Tvisteløsning er derimot til nest siste utgave, men siste utgave har helt likelydende formuleringer.

Astrup Hjort skriver videre: «En del av jobben er også å få ut bøker fra litteraturlisten som nå bare har rettshistorisk interesse, f.eks. henvisninger til Edvin Altens bøker fra hhv 1950, 1954 og 1961, Gottfried Baumgärtel (1972) og Haakon Haraldsen (1978)».

Når det gjelder Alten: Skoghøy viser til Alten, og det samme gjør Anne Robberstad. Det samme gjør faktisk Astrup Hjort selv i sin doktoravhandling. Hvorfor er det galt at jeg gjør det? Baumgärtels bok er en klassiker i tysk prosessrett, den er kommet i flere utgaver, og er det eneste arbeidet jeg kjenner, som analyserer begrepet «prosesshandling». Det er for øvrig bare én henvisning til denne boka. Jeg skjønner heller ikke hva som er i veien med Haraldsens bok (også bare én henvisning).

4. «Få tynnet ut avgjørelser basert på tvistemålsloven. Selv om nye avgjørelser er kommet med, er det fremdeles et klart tyngdepunkt i eldre rettspraksis».

For det første: I e-post av 19.11.18 (gjengitt i sin helhet foran) skrev Maria Astrup Hjort: «Som en generell kommentar synes jeg at du har lykket i å få inn mye ny rettspraksis, og jeg ser også at du har komprimert og til dels tatt ut behandling av eldre rettspraksis. Dette er etter min mening et viktig grep for å gjøre fremstillingen aktuell».

For det andre: I forordet står det:

«Jeg har vist til rettspraksis i langt høyere grad enn jeg selv synes er nødvendig. Etter min oppfatning legges det alt for stor vekt på rettsavgjørelser i det juridiske studiet

— — —

Noen avgjørelser har jeg merket med en stjerne. Av disse finnes det to ulike typer: For det første avgjørelser som jeg regner som prejudikater og viktige prinsippavgjørelser. Men jeg har også mange ganger satt en stjerne ved avgjørelser jeg ikke regner som prinsipielle, men som jeg synes er godt egnet til å illustrere en bestemt lovregel eller et juridisk poeng».

For det tredje: I den pensumbeskrivelse som jeg var enig med Maria Astrup Hjort om – før hun bråsnudde – sto det:

«De avsnitt som er satt med vanlig skrift («brødskrift») dekker kunnskapskravene.

Petitavsnittene inneholder til dels referat av viktige eller illustrerende rettsavgjørelser.

Referatene av rettsavgjørelser er ikke kunnskapsstoff i seg selv, men studentene forutsettes å ha kjennskap til sentrale rettsavgjørelser innen fagområdet.»

For det fjerde: Tvisteloven er på de fleste punkter en videreføring av tvistemålsloven. Da har avgjørelser etter tvistemålsloven fortsatt både prejudikats- og illustrasjonsverdi. Astrup Hjort og jeg snakket særskilt sammen bl.a. om dommen om Norsk Balalaikaorkester i Rt. 1979 s. 468, og vi ble enig om at den burde bli stående, selv om den ikke lenger har så stor prinsipiell betydning – kanskje først og fremst fordi faktum i saken var litt kuriøst. Men domsreferatet er ikke utstyrt med stjerne.

For det femte: Om «hovedtyngden» ligger i avgjørelser etter tvisteloven eller ikke, kan ikke avgjøres numerisk ved å telle avgjørelser. Tvistemålsloven var i kraft fra 1927 til 2008 og var altså i funksjon i 91 år. Tvisteloven trådte i kraft i 2008 og har altså bare virket i ca. 10 år.

Og for det sjette: En må også se på hvordan dommene i er brukt i teksten: Ett enkelt eksempel: På s. 63 er det vist til at reproberte krav ikke skal føre til avvisning, men til frifinnelse. Som eksempel er nevnt en dom fra 2008. Men så er det lagt til at det samme følger av seks tidligere dommer, som bare er angitt ved årstall og sidetall. Poenget er altså at avgjørelsen fra 2008 er i samsvar med fast praksis. Jeg skjønner ikke hva som er galt med det.

Min konklusjon er altså at de innvendinger som er reist mot boka, til dels ikke er feil i det hele tatt, til dels rene bagateller, av den typen som også finnes i de fleste bøker, også hos Backer og Robberstad (som altså selv har kvalitetssikret bøkene sine).

At Maria Astrup Hjort bruker disse bagatellene som begrunnelse for å trekke til bake et samtykke som allerede var gitt – og gitt i meget positive vendinger – viser klart at hun har vært utsatt for et betydelig press fra Anne Robberstads side. Og Robberstad motiv er etter min oppfatning klart nok: Hun ønsker å bli kvitt en brysom konkurrent.